

RAD NA ULOZI OLGE U PREDSTAVI MURLIN MURLO

Milić Ljubić, Tena

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:920614>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-27**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU
ODSJEK ZA KAZALIŠNU UMJETNOST
STUDIJ KAZALIŠNE UMJETNOSTI
SMJER: GLUMA I LUTKARSTVO

TENA MILIĆ LJUBIĆ

RAD NA ULOZI OLGE U PREDSTAVI *MURLIN MURLO*

DIPLOMSKI RAD

Mentor: izv.prof.art. Robert Raponja

Sumentorica: umj. sur. Katica Šubarić

Osijek, 2018.godina

Sadržaj

1. UVOD	3
2. BIOGRAFIJA I DRAMSKI TEKST.....	4
2.1. BIOGRAFIJA NIKOLAJA KOLJADE	4
2.2. DRAMSKI TEKST <i>MURLIN MURLO</i>	5
3. RAD NA TEKSTU	7
3.1. PRVI SUSRET S DRAMSKIM TEKSTOM	7
3.2. ANALIZA TEKSTA.....	8
3.3. OD IMENICE DO LIKA	14
3.4. OSJEĆAJ ŽIVOTA – BUDNOST OSJETILA	19
4. STVARANJE ULOGE.....	20
5. SCENSKI PROSTOR I KOSTIMI	22
6. ZAKLJUČAK	25
LITERATURA I IZVORI	26
SAŽETAK.....	27

1. UVOD

Najveći i krajnji cilj svakog umjetnika, ma čime da se posebno bavi, može se definirati kao želja da izrazi sebe slobodno i potpuno.¹

Murlin Murlo diplomatska je predstava nastala pod mentorstvom izvanrednog profesora glume i redatelja Roberta Raponje i sumentorstvom umjetničke suradnice Katice Šubarić. Predstava nosi naziv prema istoimenom dramskom tekstu Nikolaja Koljade koji je poslužio kao predložak za stvaranje predstave. Glumci u predstavi su Luka Stilinović u ulozi Alekseja, Tena Milić Ljubić u ulozi Olge, Rea Kamenski-Baćun u ulozi Ine i Domagoj Ivanković u ulozi Mihaila. Ispitna izvedba održana je 9. lipnja 2018. godine u Barutani u Osijeku.

Radnja predstave odvija se u jednom malenom gradiću Sipilovskom, izoliranom od bilo kakvog kulturnog i intelektualno života, čime je uvjetovan i način života i postupci likova u predstavi. Također, prikazom života likova na sceni prikazuje se problem društvenih i moralnih vrijednosti, problem alkoholizma, obiteljski problemi, nasilje, neznanje i primitivnost ljudi te potraga za istinskom ljubavi i srećom. Zapravo, svi likovi na sceni predstavnici su spomenutog gradića u kojem se radnja odvija, odnosno predstavnici jedne bespomoćne društvene zajednice koja tone u propast.

U središtu je predstave mlada djevojka Olga koja se razlikuje od svoje okoline. Ona je dobroćudna, neiskvarena, djetinje naivna te živi nesretnim životom koji je ispunjen nasiljem i nerazumijevanjem, no ona u takvom svijetu stvara svoj mali svijet u kojem se čini da sve naizgled savršeno funkcionira. Ona želi voljeti i biti voljena te spas pronalazi u mladiću Alekseju koji dolazi živjeti kao podstanar u njezin stan. On utjelovljuje sve ono što ona želi, a prije svega ona želi boljeg čovjeka, za razliku od Mihaila čijem je nasilju neprestano izložena. Aleksej je lik koji dolazi u malu sredinu u želji da dovrši svoj roman i njime promjeni svijet. On se baš kao i Olga ne uklapa u zajednicu u koju je došao. Kao mladi intelektualac, vjeruje u ideale i mogućnost promjene svijesti ljudi, gaji nadu u bolju budućnost, svijet bez poroka i niskih strasti. Zapravo, vjeruje u sve ono što ne postoji u društvu u kojem se zatekao. Predstavnici toga društva, odnosno grada u kojem se radnja odvija su Ina, Olgina starija sestra i Mihail, Olgin susjed i ljubavnik koji utjelovljuju najniže ljudske poroke te se svojim postupcima i načinom života sukobljavaju s Aleksejevim idealima i željama. Tijekom cijele

¹ Čehov, Mihail. 2005. *O tehnicima glumca*. NNK INTERNATIONAL. Beograd.

predstave naglašavaju se suprotnosti dobra i zla, razuma i osjećaja, intelektualnosti i primitivizma, duhovnosti i prizemljenosti, ali i potpune odsutnosti Boga. Kroz prizmu ovih suprotnosti može se promatrati sudbina Olge i Aleksej koji razapeti između ovih krajnosti pokušavaju pronaći sreću. Postavlja se pitanje mogu li oni kao pojedinci, s jedne strane svojom djetinjom naivnošću i neiskvarenom dušom te s druge strane intelektom i vjerom u bolje sutra promijeniti svijet i pronaći ljubav u okolini u kojoj takva ljubav zapravo i ne postoji. Osim toga, nameće se i pitanje kako sve to na najbolji mogući način uprizoriti.

2. BIOGRAFIJA I DRAMSKI TEKST

2.1. BIOGRAFIJA NIKOLAJA KOLJADE

*Postoje živa i mrtva kazališta. U živim kazalištima je uvijek lijepo svakoj zemlji na svijetu. Kazalište - to je djetinjstvo.*²

Nikolaj Koljada rođen je 4. prosinca 1957. godine u Presnogorovki u Kazahstanu. Godine 1973. upisuje Državni jekaterinburški kazališni institut, a 1977. počinje raditi u Jekaterinburškom dramskom kazalištu. Osim toga, završava i književni institut Maksim Gorki u Moskvi. Pripadao je mladoj generaciji ruskih dramskih pisaca osamdesetih godina dvadesetog stoljeća koji procvat svog stvaralačkog djelovanja doživljavaju uvođenjem Gorbačovljevih politika *glasnosti* i *perestrojke*, liberalizacije, demokratizacije i prestanka cenzure u tadašnjem sovjetskom društvu. Članovi te generacije su, uz Koljadu, Ljudmila Razumovska, Aleksandar Červinski, Nadežda Ptuškina, Vasilj Sigarev i drugi. Također, Koljada od 1994. godine predaje na Jekaterinburškom kazališnom institutu gdje drži kolegije dramskog pisanja i dramaturgije, a 2001. osniva vlastito privatno kazalište Koljada-teatar u kojem i režira. Dugogodišnji je urednik kulturnog časopisa *Ural*, a 2003. godine postao je nositelj titule *Zaslužnog umjetnika Ruske Federacije*.

Koljada je najpopularniji dramski pisac u Rusiji od kraja 1980. godine. Njegovi komadi otvarali su scene širom svijeta. Napisao je preko pedeset dramskih tekstova koja su izvođena u mnogobrojnim ruskim kazalištima, ali i u SAD-u, Ujedinjenom Kraljevstvu, Njemačkoj, Italiji, Francuskoj, Poljskoj, Austriji, Finskoj i Srbiji. Koljada je jedan je od najpoznatijih kazališnih pisaca suvremena svjetske dramaturgije, posebno cijenjen po jedinstvenom scenskom izrazu

²Koljada, Nikolaj. 2017. *Vreme*. Br.:1375. Beograd.

prepunom jezičnih višeslojnosti utkanih u govor njegovih junaka. Koljada je bio mladi čovjek, svjestan svoga dara, ali bez mrvice uobraženosti, utjelovljenje neobične iskrenosti, neposrednosti, duhovitosti, ali nikada razmetljivosti. On piše cijelim svojim bićem i svim svojim očajanjem, zato i govore da najviše od svih podsjeća na Dostojevskog. Oleg Loyevsky, glavni redatelj u Jekaterinburgu, koji je bio Koljadin prijatelj preko dvadeset godina, izjavio je kako je Koljada jedinstveni kazališni čovjek, izuzetna ličnost, genijalni umjetnik koji pronalazi ljepotu u užasu. Koljadu ubrajaju i u sljedbenike in yearface, nove europske drame u kojoj prevladava nasilje i odsutnost pozitivnih emocija.

Sve u svemu, Koljada je jedan od najpoznatijih i najpriznatijih suvremenih dramskih pisaca uopće, a neka od njegovih najpoznatijih djela su *Kokoš*, *Poloneza Oginjskog*, *Bajka o mrtvoj carevoj kćeri*, *Lopov*, *Murlin Murlo*, *Bezljudno naše more ili brod luđaka*, *Fote*, *Baraka*, *Kaskadlak*, *Maneken*, *Buket*, *Dvije žene plešu*, *Amerika Rusiji poklonila parobrod*, *Za tebe*, *Bečka stolica*, *Idi, idi*, *Pikova dama*, *Roditeljski dan*, *Galeb je zapjevao*, *Pračka*.

2.2.DRAMSKI TEKST *MURLIN MURLO*

Radnja drame *Murlin Murlo* odvija se u gradu Sipilovskom, u malenom stanu u kojem dvadesetosmogodišnja Olga živi sa svojom majkom. Uskoro u njihov stan useljava dvadesetšestogodišnji Aleksej koji kao mladi intelektualac dolazi iz Lenjingrada raditi u lokalni kombinat spomenutog gradića. Drama započinje prikazom Olge i njezina susjeda i ljubavnika Mihaila. Oni se nalaze u Olginom stanu. Mihail naziva Olgu svojom Murlin Murlo i želi biti prisan s njom, no Olga se priprema reći mu da ne želi više biti njegova ljubavnica te govori o katastrofi koja je najavljena da će se dogoditi. U jednom trenutku začuje se glasni krik s ulice, no oni ne obraćaju pozornost na to. Mihail prijete Olgi nakon što shvati da ona ne želi više biti njegova ljubavnica, a ona ga tjera iz stana. Prilikom izlaska iz stana susreće se s Aleksejem koji se vraća s posla. Mihail postavlja Alekseju pitanja na koja mu Aleksej ne odgovara, a susret završava Mihailovom prijetnjom. Olga u stanu dočekuje Alekseja te započinju ugodan razgovor kako bi se što bolje upoznali. Olga mu priča o svom životu i sretna je što ju napokon netko sluša. Govori mu o svojoj bolesti zbog koje je nesposobna za rad i o svojoj majci. Nudi ga jabukama i želi da se on ugodno osjeća u njezinom stanu. Aleksej se priprema za pisanje i moli Olgu da ga ostavi samog, no ona sjedne pokraj njega i nastavlja govoriti. Ponovno se začuje krik s ulice kao i na samom početku, no ovaj put Alekseja to uznemiri i zanima ga što je to. Olga mu objašnjava kako je to svakodnevna pojava

u gradu na koju se više nitko ne obazire, a građani takve krikove nazivaju *muzika Čajkovskog*. Osim toga, govori kako uopće nema smisla zbog toga zvati policiju te kako je jednom prilikom vidjela i leteći tanjur, a da svakodnevno viđa Boga s kojim razgovara. Alekseja sve to začudi i pokušava otići u svoju sobu, no Olga ide za njim i pokazuje mu svoju sobu te mu se sve više i više približava. Aleksej i Olga sve su prisniji i Olga skoro završava u Aleksejevu naručju, no u taj tren na vratima se pojavljuje Olgina tridesetpetogodišnja sestra Ina. Ina se nalazi u alkoholiziranom stanju, želi upoznati novog podstanara, stoga hoda po stanu i traži Alekseja koji se nalazi u svojoj sobi. Olga ju želi spriječiti da uđe u njegovu sobu, no ona ipak uspijeva dovući Alekseja u dnevnu sobu. Ina započinje razgovor s Aleksejom zavodeći ga što na očigled smeta Olgi te se ona počinje prepirati s Inom. Olga iznosi hranu i piće na stol, a Ina počinje piti, a zatim i Aleksej. Za to vrijeme Aleksej strastveno govori o svojim idejama, naumima, idealima, ističe važnost obrazovanja, smatra da postoji bolji život i kako se on bori za njega, želi prosvijetliti ljude. Govori o tome kako piše i roman kojim će sve to postići. Zatim odlazi u svoju sobu po roman kako bi im pročitao jedan ulomak. Inu to ne zanima i predlaže da pričaju viceve. Nedugo zatim začuju se udarci i vriskovi iz susjednog stana u kojem živi Olgin ljubavnik Mihail. Aleksej želi pozvati policiju, Olga ga odgovara, a Ina se uopće ne obazire na sve to već nastavlja piti. Aleksej ipak ne želi odustati, no ne zove policiju, već odlazi u susjedni stan i sukobljava se s Mihailom kako bi spriječio Mihailovo nasilje nad suprugom i djecom. Mihail mu zbog toga nanese teške fizičke ozljede. Tako završava prvi čin.

U drugom činu radnja započinje dva tjedna kasnije prikazom Alekseja koji leži na kauču i pije alkohol. Lice mu je još uvijek u masnicama i ima povez preko glave. U stan ulazi Olga s kupljenom jednosmjernom kartom za vlaka za Lenjingrad. Tu kartu je Olga kupila za Alekseja. Objašnjava mu kako bi trebao napustiti Sipilovski jer to mjesto nije dobro za njega i kako je ona kriva za sve što mu se dogodilo. Zatim odlazi u njegovu sobu i sprema njegove stvari u kovčeg. Aleksej joj govori kako ona nije kriva zbog nastalog problema između njega i Mihaila, jer je to što mu se dogodilo posljedica njegove želje i borbe za pravdu. Kako bi mu dokazala da je sve zapravo njezina krivica, Olga priznaje kako je Mihail bio njezin ljubavnik koji je zbog ljubomore pretukao Alekseja. Olgino priznanje razljuti Alekseja i on postaje agresivan. U njegovim riječima primjećuje se razočarenje u Olgu za koju je ipak gajio neke osjećaje. Povrijeđeni Aleksej započinje skupljati svoje stvari po stanu i želi otići, a Olga pada na koljena, izjavljuje mu ljubav i preklinje ga da ne odlazi. Zatim u stanu nestane struje i nastaje potpuni mrak. Aleksej je potpuno slomljen, a Olgi se priviđa Bog i ona Bogu plaćući

govori da ju ne napušta i kako voli Alekseja. I Aleksej i Olga potpuno su slomljeni i plaču. U tom trenutku u stan ulazi Ina s kovčegom. Želi Alekseja odvući na kolodvor kako bi oputovao u Lenjingrad. Također, ona želi poći s njim jer smatra kako će tamo napokon biti sretna. U stanu se ponovno pojavljuje svjetlo. Ina i dalje nagovara Alekseja da krenu na put. Preklinje ga da ju povede sa sobom, da će tamo zajedno pronaći sreću i ako to ne učini prerezat će si grlo nožem. Aleksej natjera Inu da baci nož i ironično joj govori kako će ju povesti sa sobom u Lenjingrad, ali ne samo nju, već i Olgu i cijeli grad Sipilovsk. Ne shvativši Aleksejevu ironiju i sarkazam, Ina odjuri kući po svoje dokumente, a Olga prekorava Alekseja što je lagao Ini. Aleksej je u sve teže psihičkom stanju. Olga tada govori Alekseju kako je vidjela na kuverti njegova pisama kako su mu roditelji pisali iz Kurska, a ne iz Lenjingrada te da on zapravo nije iz Lenjingrada kao što je na početku tvrdio. Aleksej je već tada bio rastrojen, a čuvši što mu Olga govori potpuno gubi razum. Razljuti ga to što je Olga gledala njegova pisma i agresivno nasrće na Olgu i siluje ju. Nakon toga ustaje, oblači se, sprema svoje papire i roman u aktovku, ostavlja Olgi novac za stanarinu i vrećicu bombona, a Ini portret Hemingwaya te napušta stan. Izlazeći iz stana ponovno se susretne s Mihailom koji mu se ruga i ponovno mu prijete, a Aleksej bježi. Mihail ulazi u Olgin stan s bocom vina kako bi nazdravio zbog rođenja svoga sina. Tješi Olgu koja je potpuno slomljena, uništena, rastrojena. Nije mu jasno zašto je Olga takva, zašto nije vesela kao inače, privija ju k sebi i pita što joj je. Ina se vraća u stan, spremna poći na put i traži Alekseja. Olga samo šuti i ništa joj ne govori, ali Ina ipak na kraju shvaća da je Aleksej otišao bez nje. Mihail nazdravlja zbog rođenja sina, Ina je slomljena, govori kako će zauvijek ostati sama, a Olga misli kako ju je Bog zauvijek napustio. Priziva katastrofu koju je već na samom početku drame najavila. Mihail joj govori da ju voli i pokušava ju odvući u sobu i tako započinje Olgina katastrofa.

3. RAD NA TEKSTU

3.1. PRVI SUSRET S DRAMSKIM TEKSTOM

Cilj analize je da se pronicljivo udubi u dušu uloge da bi se izučili elementi te duše, njezine unutarne i vanjske prirode i cijelog života njezinog ljudskog duha.³

³Sergejevič Stanislavski, Konstantin. 1991. *Rad glumca na sebi II: Rad glumca na ulozi*. CEKADE. Zagreb. Str.: 251

U potrazi za tekstom za diplomsku predstavu prošlo je kroz moje ruke i misli mnogo zanimljivih i intrigantnih djela, no ni jedno djelo me nije dovoljno zainteresiralo. Na prijedlog mentora pročitala sam *Murlin Murlo* koji me oduševio. Taj tekst je za mene imao klicu pravog života kojeg želim donijeti na scenu. Potpuno sam bila opčinjena dubinom i kompleksnošću situacija i odnosa u djelu. Osjećala sam se pozvano da uprizorim lice Olge i tako je drama *Murlin Murlo* bila moj jedini i konačni odabir. Na samom početku znala sam da preda mnom stoji velik i zahtjevan zadatak, no nisam se mogla oteti dojmu koji je tekst ostavio na mene. Zainteresirali su me likovi u djelu. Činilo se da likovi koji su naizgled puni života, ne mogu pobjeći od niza situacija koji im narušavaju jedva uspostavljenu ravnotežu. Njihove riječi su pune životne mudrosti, dok su im postupci potpuna suprotnost. Djelovanje likova je onemogućeno raznim vanjskim i unutarnjim utjecajima, iako želja za samim djelovanjem i promjenom postoji. Kada sam pročitala tekst, prva asocijacija na lik Olge bila je dobrotu, čistoća lica u svojoj plemenitosti, dobroti i nutarnjoj ljepoti. Prvi motiv za kontrast tome bila je njezina želja za djetetom iz kojeg i čini pogrešku i gubi svoj unutarnji mir. Do beskraja me potresla situacija Olge koja čezne za pravom ljubavi koju na kraju pronalazi u Alekseju, ljubavi koja joj za dlaku iščezava iz ruku, ostavljajući je potpuno slomljenu. Nakon prvog čitanja uslijedila su još mnoga čitanja ne bi li uspjela prisvojiti tekst i što vještije ga uklopiti sadržajno i emotivno, kako bi mogla tekst autora učiniti svojim tekstom i na sceni ga izvesti direktno, jednostavno, neposredno, iskreno u odnosu s partnerom, samom sobom i na posljetku publikom. Željela sam objediniti sve ono što sam ovih godina učila i u što sam vjerovala, a to se može spoznati kroz umjetnosti proživljavanja. Da bi uopće zakoračila u taj proces morala sam probuditi maštu, otvoriti osjetila i koristiti krugove pažnje, osjetiti unutarnje impulse sebe i partnera te nakon toga stvoriti život na sceni. Vjerujem da sve počinje od želje, a ona je od prvog čitanja bila intenzivna i snažna. Željela sam ulogu osjetiti cijelim biće i odigrati je u punom sjaju na sceni.

3.2. ANALIZA TEKSTA

*U umjetnosti, prije svega, treba moći vidjeti i shvatiti lijepo.*⁴

Već od drugog čitanja pa sve do posljednjeg počinje analiza teksta. Ona je nužna kako bi rad na istom mogao biti točan i precizan. Potrebno je bilo ući u srž komada, ovladati mislima i

⁴Sergejevič Stanislavski, Konstantin. 1946. *Sistem: Teorija glume*. Državni izdavački zavod Jugoslavije. Beograd.Str.: 35.

govornim radnjama te ih znati imenovati kako bi mogao započeti proces rada. Sva pitanja su u ovoj fazi rada bila veoma bitna, no raščlanjivanje teksta na odlomke te imenovanje istih bio je glavni zadatak. Vrlo je bitno što preciznije i točnije odrediti radnju kako bi se moglo vidjeti djelovanje lika, ali i stvoriti okvir unutar kojeg lik djeluje. Ako su radnje točne, teško da će se potkrasti neka nelogičnost u procesu rada. Osim radnji unutar scene, bilo je bitno odrediti glavnu radnju svake scene kako bi se znalo čemu lica teže i koji je njihov motiv. U nastavku analizirat će se tekst prema scenama unutar svakoga čina (prvi i drugi čin).

PRVI ČIN

Scena: prekidanje odnosa(Olga i Mihail)

ISPITIVANJE: Mihail Olgu u prvoj rečenici teksta ispituje o strancu koji je uselio kod nje kao podstanar.

PREBACIVANJE TEME: Olga izbjegava temu o Alekseju i priča o smaku svijeta te babi Vangi, kako se ne bi slučajno otkrila svoje namjere s Aleksejom.

ZAVOĐENJE: Mihail preko monologa o životu pokušava Olgu nagovoriti na spolni odnos te otkriva kako mu je ona ljubavnica.

ODBIJANJE: Olga odbija Mihaila pod izlikom da joj je dosadio. Kada ga to ne otjera, kaže mu da joj Bog prijete prstom iz čega vidimo kako komunicira s Bogom te da je vrlo religiozna. U razgovoru spomene podstanara Alekseja te Mihail postaje ljubomoran.

SILOVANJE: Mihail na silu uzima Olgu te odlazi iz stana.

Scena: zastrašivanje (Mihail i Aleksej)

ZASTRAŠIVANJE: Mihail prijete Alekseju zbog Olge. Pokušava ga zastrašiti ne bi li otišao iz stana.

IZBJEGAVANJE SUKOBA: Aleksej pokušava izbjeći sukob te odlazi.

Scena: upoznavanja/zbližavanje (Aleksej i Olga)

UPOZNAVANJE: Olga započinje razgovor s Aleksejem, donosi mu papuče i jabuke ne bi li ostvarila komunikaciju s njim.

ISPITIVANJE: Aleksej se zainteresira za Olgu te joj postavlja pitanja kako bi saznao nešto o njoj. Sve zapisuje što daje nagovještaj da je pisac.

ZAVOĐENJE: Olga priča o sebi, zbližava se s Aleksejom i vrlo brzo mu otvara dušu. Dijeli s njim intimne stvari (odnos s majkom i bolest) iz kojih se nagovještava da je željna društva, ali i da gaji simpatije prema njemu. Poziva ga na koncert patuljaka glazbenika.

ODBIJANJE: Aleksej odbija Olgin poziv iz čega je vidljivo da imaju drugačiji pogled na svijet. Primjer:

Olga: *Sutra u domu kulture gostuju glazbenici. Kupila sam dvije karte. Idemo.*

Aleksej: *Da gledam nakaze? Zar vas nije stid? Hvala lijepo. To nikad ne bih gledao.*

TJERANJE: Aleksej govori Olgi da ode i priznaje da je pisac.

ISPRIČAVANJE: Olga uvjerava Alekseja da mu neće smetati.

ISPITIVANJE: Aleksej, nakon što je čuo krikove, ispituje Olgu o muzici Čajkovskog. Upoznaje se sa životom u Sipilovskom. Olga govori da su kod njih krisci normalni iz čega se da zaključiti da se radi o specifičnoj zajednici.

OTKRIVANJE TAJNI: Olga priča o letećim tanjurima te otkriva tajnu da razgovara s Bogom. Iz toga je vidljivo da je Olga vrlo religiozna, ali i da nije posve obična. Primjer: Olga: *Ja se budim negdje oko pet, jesenje doba, majka viče. Kako smo potrčali (...), a tamo leteći tanjur. Eto. Od tada sam počela viđati Boga, razne crtane filmove (...).*

ZANIMANJE: Aleksej u Olgi počinje vidjeti nešto predivno i oduševljen je njezinom osebnjuošću. Moglo bi se naslutiti zaljubljuvanje.

POKAZIVANJE SOBE: Olga pokazuje sobu Alekseju ne bi li stupila u dublji odnos s njim. Moli ga da joj napiše nešto u spomenar. Želi imati uspomenu na njega. Želi ga. Primjer: Olga: *Volite...ja vam to vidim u očima. Silno volite. Kod drugih su oči prazne, prazne. Vaše nisu takve... Volite, volite, volite...*

IZBJEGAVANJE: Aleksej prebacuje temu i odlazi. Olga mu se nudi i počinje se svlačiti.

PREKIDANJE: Ina viče na vratima da ju Olga pusti unutra.

Scena: otkrivanja istine (Ina, Olga, Aleksej)

PREDSTAVLJANJE: U polu pijanom stanju pojavljuje se Ina i predstavlja se. Može se odmah zaključiti kako ona ima problema s alkoholom, da radi na gradilištu te se zalaže za komunizam.

ISPRIČAVANJE: Ina se došla pomiriti s majkom i Olgom jer je čula da će uskoro smak svijeta.

UPOZNAVANJE (s Aleksejom): Ina odlazi do Alekseja, predstavlja mu se i otvoreno mu se nudi.

SMIRIVANJE: Olga pokušava Inu maknuti od Alekseja.

POZIVANJE (na ispijanje rakije): Ina poziva Alekseja na ispijanje rakije, ne bi li se zbližili i ostvarili dublji odnos.

PRIHVACANJE: Alekseju, kao piscu, Ina je zanimljiva te prihvaća njezin poziv.

UDALJAVANJE: Olga fizički stoji između Alekseja i Ine, ne bi li ih udaljila jedno od drugog. Ljubomorna je. Boji se da joj Ina ne otme Alekseja.

VRIJEĐANJE: Ina vrijeđa Olgu te ju tjera da posluži večeru za nju i Alekseja.

NAGOVARANJE (Alekseja na konverzaciju): Ina ne odustaje od privlačenja pažnje i ispitivanja o njemu i životu općenito. Naslućuje se da Ina nesretna.

PRIZNAVANJE OSOBNIH CILJEVA: Nakon što se napio, Aleksej priznaje svoj cilj o promjeni svijeta. Iako pijan, kritizira alkoholizam iz čega se da naslutiti licemjerje.

NADMETANJE: Olga i Ina se nadmeću za Alekseja, fizički se penjući na njega. Primjer:

Ina: *Dosta ti Murlin Murlo! Ključaš! Umukni.*

Olga: *Ušuti, ti kljusino. Našla se ljepotica. Ne slušajte Aleksej, ne slušajte ju.*

SMIRIVANJE: Nakon što je čuo ženske krikove iz Mihajlovog stana, Aleksej hrabro želi ići spasiti ženu. Olga pokušava smiriti Alekseja.

SUKOBLJAVANJE: Mihail prebije Alekseja te izvrijeđa Olgu.

PRIZIVANJE GOSPODINA (smaka svijeta): Olga kroz krikove priziva Boga.

Slika 1: Mihail i Olga (Domagoj Ivanković i Tena Milić Ljubić) FOTO: K. Cimer

DRUGI ČIN (nakon dva tjedna)

Scena: priznavanja istine (Olga, Aleksej)

VRIJEĐANJE OLGE: Aleksej, pretučen, pijan i mrzovoljan vrijeđa Olgu.

TJEŠENJE ALEKSEJA: Olga, puna ljubavi, tješi Alekseja te mu govori da je kupila kartu za Lenjingrad kako bi on mogao otići. Vidljiva je Olgina veliku ljubav jer, unatoč svemu, ipak je spremna izgubiti Alekseja.

IZNOŠENJE ISTINE (o tučnjavi): Olga krivi sebe za to što je Mihail napravio Alekseju te priznaje da je spavala s Mihailom. Govori da je sve to radila jer je željela dijete. Primjer: Olga: *Jednom se to dogodilo, a onda se nastavilo, nastavilo. Željela sam dijete, ali mi nije uspjelo. To se događa iz ljubavi, a ovako, ne uspijeva. Shvaćate? O kako me sramota, užasno me sramota!*

VRIJEĐANE OLGE: Aleksej doživljava slom, izražava gađenja prema Olgi, trga svoje stvari iz Olginih ruku i nekontrolirano ispija alkohola.

OTKRIVANJE ISTINE (o čitanju romana): Olga ponovno želi utješiti i omekšati Alekseja. Uvjerava ga da je dobar i plemenit i da je to vidjela dok je čitala njegov roman.

ALEKSEJEVO SLAMANJE (psihičko): Aleksej ponovno vrijeđa Olgu. Govori joj kako ga je prevarila te da je duboko povrijeđen. Pokušava otići i tjera ju od sebe.

OLGINO SLAMANJE (psihičko): Olgi se počinje priviđati Bog koji joj govori da odlazi od nje i napušta ju zauvijek. Olga dobiva panični napad, plače i vrišti te na trenutak gubi razum.

Scena: Inino nagovaranje na odlazak (Ina, Olga, Aleksej)

UPADANJE U STAN (Inino): Ina nagovara Alekseja na zajednički odlazak. Priča o smaku svijeta te je potpuno rastrojena.

PRIJETNJA SAMOUBOJSTVOM: Ina stavlja nož pod grkljan te se očajnički bori da ju Aleksej povede sa sobom, gledajući u tome jedini spas i budućnost za sebe. Primjer: Ina: *Aleksej, ako me sada ne povedeš sa sobom, ja ću napraviti nešto strašno. Ako me ne odvedeš ja ću, sada, ovdje, evo ovdje, pred tobom uzeti nož i zarit ću ga sebi u grlo. Zarit ću ga u grkljan, pa ćeš se čitavog života, sa stidom sjećati svega ovog. Nećeš me povesti, nećeš? Odmah, odmah ću ti pokazati.*

ALEKSEJEVO IRONIZIRANJE: Aleksej iz nemoći, ironično govori da će ih sve povesti sa sobom. Ina to shvaća doslovno i odlazi se spremi za put.

Scena: Silovanje (Olga i Aleksej)

OLGINO SAŽALIJEVANJE (nad Aleksejem): Olga priča Alekseju da je vjerovala da je dobar čovjek, ali da je shvatila da je sve to laž te ga moli da ode jer su sve nevolje došle zajedno s njim. Duboko ga sažalijeva.

POMRAČIVANJE UMA (silovanje Olge): Aleksej, nakon Olginog sažalijevanja, potpuno puca te se prisjeća cijele situacije s Mihailom. Govori Olgi da radi s njim što je radila i s Mihailom. Naposljetku ju siluje. Olga se bezuspješno brani.

Scena: Naslućivanje kraja (Olga, Mihail, Ina)

OLGINO SLAMANJE: Nakon Aleksejevog animalnog čina, Olga tupo gleda u pod.

MIHAILOVO TJEŠENJE OLGE: Ne sluteći što se dogodilo, Mihail tješi Olgu te ju zove da proslave njegovo rođenje sina te ne prestaje pričati bez obzira na Olginu odsutnost. Govori joj da ju voli.

OLGINO PRIZNANJE: Olga strahuje da je trudna te priznaje da će, ako je ostala trudna, ugušiti dijete vlastitim rukama. Ne želi da dijete odrasta u takvoj groznoj sredini. Odustaje od snova.

Primjer: Olga: *Ako budem imala dijete, ugušit ću ga. Sama ću ga ugušiti. Uzet ću ga i ugušiti rukama.*

ININO SLAMANJE: Nakon saznanja da je Aleksej otišao, viče i pije. Sruši joj se cijeli svijet. Pjeva kao sumanuta.

ZAZIVANJE BOGA: Slomljena Olga zaziva Boga koji ju je napustio te se događa potres (smak svijeta).

Slika 2: Olga i Aleksej (Tena Milić Ljubić i Luka Stilinović) FOTO: K. Cimer

Iz navedene analize može se zaključiti da se poneki odnosi i situacije ponavljaju. Na primjer, na samom početku vidimo da Olga pokušava prekinuti odnose s Mihailom, a on ju zbog toga siluje. Ista situacija se ponavlja pred kraj komada, kada Aleksej učini isto. Dublje značenje komada prikazuje se kroz okolinu, odnosno radnje nekih likova koje su proste i ne daju naslutiti nikakvu promjenu.

Ina i Mihail odraz su društva u kojem se nalaze Olga i Aleksej. Mihail je grub, nasilan, vara svoju ženu, ne prihvaća Olgine želje te vrši silu nad njom. Također, zlostavlja i vlastitu ženu. Njegovi postupci dokazuju da je on potpuni primitivac, vezan za niske strasti i ima životinjske nagone. Ina je također primitivna, mnogo pije i da se naslutiti kako je promiskuitetna. Osim toga, Ina je i agresivna i često želi udariti Olgu. Inin životni smisao potpuno je promašen, radi na gradilištu i napuhuje komunizam. Zadovoljava svoje niske potrebe i želi otići iz Siplovskog. Za razliku od Mihaila, ona ipak ima želju za odlaskom i promjenom.

Aleksej je znatiželjni pisac koji želi promijeniti okolinu, ali na kraju okolina promijeni njega. Borba protiv poroka i primitivizma, zapravo ga uvlači u sve to te on postaje sve ono protiv čega se bori. Počinje piti, postaje nasilan, silovatelj. Odlazi iz Sipilovskog potpuno promijenjen, ali u negativnom smislu.

Olga kao najčistiji lik komada već je žrtva društva u kojem živi. Ona kao netko neiskvaren i dobar zapravo najgore prolazi. Njezina naivnost i iskrenost te velika duhovnost čine ju drugačijom od drugih. Aleksej to primjećuje čim započinje razgovor s njom. Olga, kao i svi ostali, ima svoje slabosti. Željela bi dijete i zbog toga postupa krivo te spava s Mihailom. Upravo to postaje uzrok Aleksejevog razočarenja u nju i potpunog sloma. Olga govori da će, ako dobije dijete, ugušiti ga. To se može protumačiti kao želja za spasenjem dijeta od okrutnog života i svijeta. Na kraju komada Olga smatra da ju je Bog, u kojega je toliko vjerovala, napustio i ostaje sama s Inom i Mihajlom.

3.3. OD IMENICE DO LIKA

U praksi postaviti će vam se približno ovakav program: prije svega morat ćete svoj način predočiti sebi, sve „date okolnosti“ uzeti iz samog komada, iz redateljske inscenacije i vlastitog glumačkog maštanja. Sav taj materijal stvoriti će opću predodžbu o životu ličnosti koju tumačite i uvjetima koji je okružuju. Potrebno je sasvim iskreno povjerovati u realnu mogućnost takvog života u samoj stvarnosti; treba se naviknuti na nj toliko da se srodite s tim

*tuđim životom. Postignete li sve to, onda će se u vama sama po sebi stvoriti istinitost strasti ili vjerodostojnost osjećanja.*⁵

Prilikom rada na tekstu potrebno je slijediti određene smjernice i zakonitosti te ići korak po korak. Stanislavki naglašava da se treba voditi organski i logički kako bi došli do istine i vjerodostojnosti na sceni. Logično nizanje radnji koje su svrsishodne i točne vode nas do krajnjeg cilja lika. Prilikom pristupanja novom liku treba se riješiti nekih starih i isprobanih rješenja i ideja. Za novi lik potrebna je nova kreacija i novi scenski život. Svaka kreacije počinje iz početka i svaki dramski lik ima svoje značajke i strukturalni je element drame. Može se reći da ako ga ne bi bilo, priča ne bi bila logična, bila bi drugačija ili ne bi imala smisla.

Nakon čitače probe i početnih utisaka krenuo je rad na tekstu pomoću tablice. Tablica podrazumijeva skup pitanja i zadataka koji glumca navode na detaljno čitanje i bilježenje činjenica koje će mu biti nit vodilja u kreiranju uloge. Osim o samom liku, tablica navodi i na iščitavanje činjenica o drugim likovima koji su povezani s odabranim likom te se tako već nagovještavaju odnosi i partnerska igra koja će se dogoditi. Već na početku bitno je znati u kojoj se mjeri treba poznavati lik. Toliko, i više od toga, treba poznavati i druge likove koji utječu na odabranog lika. Osim na likove, tablica upućuje i na okolnosti u kojima se radnja odvija i postavlja pitanja koja glumca vode do što preciznijeg stvaranja igre i uloge. U nastavku bit će prikazana tablica u kojoj je analiziran lik Olge.

Činjenice
TKO? (imenice)
Pisac o Olgi: Murlin Murlo
Olga o sebi: Murlin Murlo
Drugi o Olgi: sestra, kćer, ljubavnica, profuknjača, kučka, uš, buha, kučka, gnjida, ljepotica, lutkica, gnjavatorka, kučka, Olja, sestrica, Oljenka, cvječko, Lujka Ivanovna, ludica, djevojka, budala, glupača, ljepotica, prijateljica, ludica, ofucana mačketina, debilka, uličarka, krokodilka, ameba, gadura, Oljenka, mis stubišta, ljepotica, mudrica

⁵Sergejevič Stanislavski, Konstantin. 1989. *Rad glumca na sebi I*. CEKADE. Zagreb. Str.: 66

S KIM? (imenice)
Mihail: đuvegija, Mišo, Mišenka, gad, komšija, onaj, Miška, gad, bivovski vrat, otac, muž
Aleksej: podstanar, samac, komšija, četverooki, šonjo, Aljoša, mladić, mali, nevinašce, Ljoša, Aleksej, Ljošenjaka
Ina: sestra, Ina Zajceva, kljusina, udovica, Inočka
KAKAV? (pridjevi)
Olga: blesava, luda, sočna, glupa, tupava, bolesna, dvadesetmogodišnja, nesretna, čudna, čarobna, grozna, normalna, duhovna, simpatična, lijepa, dobra, dobro (tijelo), trijezna, voljena, luda, duhovna, lokalna (ljepotica), odvratna, podla
Mihail: nenormalan, ima jednu vijugu u glavi, tvoj
Aleksej: proziran, dvadesetštogodišnji, umoran, četverooki, pametan, uzbuđen, s cvikerima, sladunjav, pretučen, dobar, veoma dobar, loš čovjek
Ina: pijana, raspuštena, inteligentna
ŠTO? (glagoli)
Olga: (tupo) gleda, sluša, vjeruje, ne čita (knjige), boli ju (glava), izmišlja, zadovoljna, radovala se, čeka, neće otvoriti (vrata), prima (injekcije), dere se, skočila je, provodi se, objesila se (oko), sve ću ispričati, nisam razumjela, ostavila (jabuke), boluje, oprala (sapunom), sjedi (kod kuće), ne može raditi, ne može čitati, vjeruje, sjedi, vidjela je, viđa (Boga), zapamtila je, gleda (seriju), muka mi je, ja sadim, žalim (sve), vrišti (u snu), upalim (svijeću), žarko želim (dijete), otkopčava (haljinu), shvaća, trči, šulja se, kupila (kartu), otići ću, vuče, spavam (s njim), spavala sam, željela sam (dijete), sramota me, nisam razumjela, čitala sam, ja bih oprala, gleda (patuljke), zadovoljava (niske potrebe), lagala je, mamila (u postelju), voli (silno), plače, otići ću, vidjela sam, nisam čitala, čitala sam (roman), želim biti (bolja), leži (na podu), zuri (u točku), plače, ugušit ću (dijete), zaziva (Boga)
Mihail: raskalio se, sjedi, blebeće, neće ostaviti, ispriča, naučio je, bacio (oko), gladan je, mogu opaliti, upozorio, ubit će, udara, nalizao se, puši, donio (flašicu), mislio sam, zarađivat ću, davati, kupit ću, volim

Aleksej: ne govori (o katastrofi), došao je raditi, prošao bi, pribilježava, neće jesti, uzima (jabuku), jede, radi, piše, voli, zavidi, voli, pije, otkrit ću (vam), pišem (roman), radim (godinama), lišavam se, pročitam (poglavlje), kipi (u glavi), otvara (vrata), odlazi, kuca, shvaća, branio (ženu), branim (ideale), ići odavde, popit ću, sažalio se, mrzi, odlazim, plače, pobjeći, izbavit ću (vas), trebam krenuti

Ina: zvoni, došla se oprostiti, gucnula (opet), čula, uključila (radio), napila se, poslala sam, podigla (pare), kupila (pićence), sjetila sam se, udala se, gledam (televiziju), ne vjerujem, mislim, hoću živjeti, smeta, dotrčala je, čula sam, sredit ću (mu njušku), kleči, poludjela, zarit ću (nož u grkljan), hoću se priklati, ostavila sam ga, dere se

Nakon iščitavanja činjenica dobivaju se točne i precizne karakteristike likova, no pažnja je prvenstveno usmjerena na Olgu. Ona je imenično okarakterizirana kao *sestra*, *Murlin Murlo*, *ljubavnica*, a ostalim imenicama okarakterizirana je poprilično negativno, kao *glupača*, *krokodilka*, *kučka* itd. Te imenice upotpunjuju pridjevi blesava, luda, sočna, glupa itd. Sve navedeno u tablici na samom je početku vrlo dobar poticaj za imaginaciju lika. Trebalo je zatim dobro promisliti kako utjeloviti lik Olge. Iz iščitanih činjenica lik Olge prikazan je vrlo negativno, primitivno i glupo, dok s druge strane radnje i riječi koje je govorila imale su dubinu i neki svoj smisao koji je daleko od glupog. Upravo taj kontrast, onoga kako ju ljudi vide i onoga što je ona, bio je plodno tlo za imaginaciju i kreaciju lika Olge. Uvelike je pomogao i prijedlog mentora kako bi bilo dobro okarakterizirati lik preko usana. Tako sam pronašla minimalno iskrivljenje usana koje je pobudilo maštanje i stvaranje lika cijelim tijelom. Tako je Olga dobila svoje vanjsko obličje. Njezino djelovanje bilo je ono što je određivalo njezin karakter. Premda su ju ostali likovi okarakterizirali kao *glupu*, *ludu*, *blesavu*, to je više govorilo o njima nego o njoj samoj. Glavna karakteristika kojom sam se vodila bila je njezina naivnost i dobrotu, želja za ljubavlju i djetetom. Upravo to što želi postati majka, glavni je Olgin motiv za djelovanje. S druge strane ona je izuzetno duhovna, govori da priča s Bogom. I ovdje se zapravo događa njena najveća borba, borba između želje da postane majka i savjesti koja joj govori da će ju Bog napustiti. Situacija se zakomplicira dolaskom Alekseja, mladog intelektualca, stručnjaka iz Lenjingrada. Moglo bi se reći da Olga nikad nije vidjela tako naočitog muškarca. U njemu vidi sve ono što je željela i zaljubljuje se u njega, nudi mu se i vidi priliku za sreću. Upravo ta slamka spasa bit će njezina propast. S druge strane, tu je Mihail koji ne želi izgubiti Olgu kao ljubavnicu i prijeti Alekseju te ga na

kraju i prebije. Olga bez predomišljanja priznaje Alekseju da je spavala s Mihailom i da je ona kriva što ga je on pretukao. Iz toga je vidljiva Olgina iskrenost, naivnost, neproračunatost. Također, ona kupuje Alekseju kartu iako ga voli, želi da on ode i spasi se od Mihaila i nezdrave okoline u kojoj se zatekao. Uz sve to gubi i Boga koji joj je rekao da neće više doći. Aleksej koji je na očigled bi predivan i perspektivan, koji je pričao o promijeni svijesti ljudi i želji za promjenom svijeta, postaje upravo sve ono protiv čega se bori. Počinje piti, biti neugodan, neuredan i na kraju potpuno neprepoznatljiv. Iz svega toga vidljiv je potpuni kontrast i transformaciju lika kroz dramu. Na samom kraju Aleksej doživljava slom, potpuno zamračenje uma te siluje Olgu. Osim što je time pokazao najniže animalne porive, Olgi je uništio svijet i ostavio je potpuno samu i slomljenu. Olga na samom kraju zaziva Boga koji joj je jedini preostao u ovom mučnom sivilu. Krik se nadvija nad gradom. Počinje njen osobni kraj.

Slika 3: Olga i Aleksej (Tena Milić Ljubić i Luka Stilinović) FOTO: K. Cimer

3.4.OSJEĆAJ ŽIVOTA – BUDNOST OSJETILA

Osjetila nam omogućavaju zapažanje različitih osjeta iz okoline. Svako od osjetila koje posjedujemo specijalizirano je za određeno svojstvo na koje osjetilo djeluje svojom energijom. Svojstvo ili energija na koju čovjek reagira naziva se podražaj. Upravo u radu na ulozu Olge bilo je bitno obratiti pažnju na koji način ona doživljava svijet oko sebe. Ona ima izuzetno istančana osjetila te tako sve intenzivnije osjeća. Specifično doživljavanje svijeta vidno utječe na njezine odluke i radnje kao i na psiho-fizičko stanje.

Olga daje Alekseju jabuke. Kada mu govori da su jabuke svježe i tek ubrane, ona osjeti okus te svježe jabuke i želi se približiti Alekseju. Kada Aleksej jede jabuku ona žvače s njim u prazno osjećajući taj okus u ustima kao da zajedno jedu i dijele istu jabuku. Za razliku od svih Olga ne konzumira alkohol, on ju podsjeća na sestru i Mihaila. Kada Ina dolazi u stan Olga joj, iako nije vidjela bocu u torbi, govori da je pila, osjeća miris alkohola na koji Ina zaudara. Također, kada pokušava piti s Aleksejem i Inom vidi se da joj rakija ne odgovara te ju ispljune. Osim izraženog osjetila okusa, Olga ima razvijenu slušnu prilagodbu na zvukove iz svoje okoline s kojima je morala naučiti živjeti. Tako možemo vidjeti da ne reagira, kao i svi koji žive tamo (osim Alekseja koji je tek došao), na krikove koji se neprestano ponavljaju. Kada ju Aleksej pita: *Kako sve to možete trpjeti? Ovo zvuči kao da nekoga kolju.*, ona mu odgovara da se to kod njih događa svakoga dana i tako čitavog života. Oni to zovu muzika čajkovskog. Upravo tom prilagodbom na krikove, Olga je uspjela živjeti u toj neugodnoj okolini gdje su krikovi i tučnjave dio svakodnevnog života. Osim krikova koji ju prate, lokacija stana između kokošare i kombinata (koksare) otežava joj uvjete života. Olga kaže: *Mi ovdje imamo jednu veliku nevolju. Kada puše vjetar sa strane kombinata smrdi na jedno, a kad okrene i puše sa strane kokošinjac smrdi na drugo. A nama jedni prozori gledaju upravo na kombinat, a drugi na kokošinjac. Majka kaže da je zdravo udisati taj zrak, ali meni je muka.* Nakon toga Olga vodi Alekseja u dio kuće gdje je zasađeno cvijeće i nalikuje na botanički vrt. Ona kaže: *to ja sadim*, iz čega se vidi da sadnjom cvijeća pokušava neutralizirati mirise koji se nalaze u kući. Olga priča s Bogom i opisuje ga kao djedicu koji sjedi i gleda. Govori Alekseju kako priča s njim i kada ode u neki mračni ugao, on se pojavi. Tako kada nestane struje Olga vidi Boga koji se oprašta od nje, ona doživljava živčani slom tresući se i grčeci tijelo. Ona tako izražava bol koju osjeća zbog gubitka. Osim Boga, Olga priča da je vidjela izvanzemaljce te kako predosjeća da će doći smak svijeta. Stoga bi se moglo reći kako Olga ima razvijeno i šesto osjetilo jer suptilno opaža, odnosno ima sposobnost vidjeti nevidljivi svijet. Zanimljivo je napomenuti kako preko dodirnog osjetila Olga najmanje opaža

te se može primijetiti da ona ne izražava nježnost te nema previše dodira s drugim likovima. Jedini dodirni osjeti izraženi su seksualnim odnosima koji u oba slučaja i u danom trenutku nisu potaknuti s njezine strane. Olga, kada zavodi Alekseja, ne dodiruje ga, nego sebe skida. Tu se vidi kako Olga nema slobodu pristupa drugim osobama. Jedina situacija u kojoj priča o nježnosti je kada govori da bi željela dijete koje bi kupala i ljuljuškala kao i mačku koji bi također kupala i ljuljuškala. Može se zaključiti da joj je upravo to nedostajalo u životu, stoga dodirna osjetila nije u potpunosti razvila.

4. STVARANJE ULOGE

*Glumac koji želi vladati samim sobom i svojim umijećem odreći će se elementa slučajnosti u svojoj profesiji i stvoriti čvrstu podlogu za svoj talent. Samo neprijeporno vladanje svojim tijelom i psihologijom pružit će mu potrebno samopovjerenje, slobodu i sklad za njegovu kreativnu djelatnost.*⁶

Potpuna predanost i temeljiti rad na čitaćim probama te smisljena organizacija rada omogućili su vrijeme i inspiraciju za neprekidno stvaranje i istraživanje uloga. Rad na ulozi počinje od prvog susreta s tekstom i može se reći da ne prestaje nikada. Dogovorene radnje moraju ostati iste, logične, no svaka izvedba mora biti jedinstvena u svome doživljaju i trenutku. Potrebno je biti prisutan i pokušati osjećati u danom trenutku. Najgore što se glumcu može dogoditi je mehaničnost i napametnost koja je oprečna životu lika kojeg je cilj donijeti na scenu. Improvizacija je dozvoljena u trenutku rada, no zabranjeno je partnera dovoditi u situacije koje ranije nisu dogovorene i isprobane. Glumac se mora držati zadanih okvira igre, ali nikako ne smije prestati djelovati unutar njih i po navici ispunjavati glumački prostor. Sve to je moguće postići predanim radom i sinergijom svih sudionika predstave. Držim da je najveći zadatak na redatelju/mentoru koji glumcima daje slobodu kreativnog promišljanja i izražavanje. Također, važno je da i među glumcima postoji podrška, slušanje i nadopunjavanje. Upravo je rad na predstavi *Murlin Murlo* kombinacija i jednog i drugog slučaja.

Već nakon prvog čitanja započelo je zamišljanje lika Olge. Uslijedila je vizualizacija njezina izgleda, kretnji, govora te karakternih osobina. Mnogo toga nije se zadržalo do samoga kraja, no za početak rada to je vrlo razumljivo. Da bi se točno moglo kreirati ulogu, potrebno je poznavati lik i sve okolnosti pa na temelju njih maštati i stvarati. Mašta koja nije potkrepljena

⁶Čehov, Mihail. 2005. *O tehničarima glumca*. NNK INTERNATIONAL. Beograd. Str.: 51.

točnim smjernicama kreacije gotovo je neiskoristiva te se može dogoditi da lik djeluje kao da pripada nekoj drugoj priči. Prvi dojam o liku svakim se novim čitanjem činio sve dalji, ali su se pojavljivale neke nove slike i dojmovi. U prvoj fazi prikupljanja činjenica bilo je potrebno odrediti sve radnje odabranog lika, ali i drugih likova. Nakon definiranja toga dolazi se do zaključka kako je Olga puno aktivniji lik, nego što se to na početku činilo te da ima motive i težnje koje su krucijalne za njen lik, ali se na početku nisu mogle primijetiti. Upravo ta čar otkrivanja nešto je najljepše u glumačkom poslu. Nakon radnje potrebno je odrediti imenice, glagole i pridjeve kojima se najbolje može shvatiti što drugi misle o liku Olge, ali i koje su sve radnje koje lik obavlja na sceni. U ovoj fazi najvažnije je iščitavanje odnosa. Zanimljiva je činjenica da Olgine radnje nisu bile negativne prema drugim likovima, dok su drugi likovi imali izuzetno ružno ponašanje prema Olgi. Iz toga se može zaključiti da upravo ta oprečnost daje odgovor na okolinu u kojoj Olga živi i djeluje, ali i karakteristike tih likova (Ina i Mihail). Upravo ta surovost i prostost bila je ključni podatak za stvaralački proces. U prvim čitaćim probama s mentorom zadatak je bio napraviti fizičku manu usta iz koje je proizašao specifičan govor lika koji je u prvim fazama bio pomalo karikaturalan, ali se probama i daljnjim radom smanjio i postao prirodan i autentičan. Ova specifična uputa bila je izuzetno korisna jer je probudila maštanje tijela te je tako Olga dobila svoje specifične kretnje, geste i mimiku. Osim toga, govor je proizašao iz mane koju je Olga imala, tako da replike nisu bile plastične i nelogične, već vrlo smislene i prirodne. Problem je predstavljala količina teksta koju je bilo potrebno izgovoriti govornom manom, ali uz rad i vježbu svaku probu je to postajalo sve lakše te na posljatku više nije bilo nikakvog opterećenje prilikom govora.

Prilikom ulaska u prostor, zahvaljujući mentorovom predanom i točnom kreativnom vodstvu, bilo je moguće spremno i slobodno ispunjavati scenski prostor. Slike i scene su se stvarale i mijenjale kao da su modelirane glinom, točne i logične, specifične u kreaciji i domišljatosti. Radnje su proizlazile jedna iz druge s obzirom na okolnosti. Sve ono što je unaprijed bilo dogovoreno sada se naočigled spajalo u cjelinu i stvaralo kolektivnu igru i atmosferu. Veliku važnost u kreaciji ima i ansambl koji se nadopunjavao i gledao u istom smjeru vođen stručnim mentorom koji je znao na koji način voditi svakog sudionika procesa. Ovakvu blagodat u radu zaista je sreća imati. Za predstavu je potrebno zadovoljiti određene uvijete kao što su redatelj, ansambl i tekst, a upravo se sve to se dogodilo u radu na predstavi Murlin Murlo.

Slika 4: Olga (Tena Milić Ljubić) FOTO: K. Cimer

5. SCENSKI PROSTOR I KOSTIMI

Scenski prostor bio je logično posložen, u službi priče koja se prikazuje. Stan u kojem Olga živi s majkom imao je maleni hodnik koji vodi u kuhinju i dnevnu sobu. Iz kuhinje se ulazilo u dnevnu sobu koja je bila podijeljena na dva dijela. U jednom dijelu bio je stol za objedovanje s tri stolice, a u drugom dijelu gdje kauč sa jastucima. Prolaz između ta dva dijela vodio je do Aleksejeve sobe koja se vidjela u trećem planu, a sastojala se od kreveta i posteljine te Aleksejevih privatnih stvari. Također, tamo se nalazila i Olgina soba koja je bila unutar praktikabala te se nije vidjela iz vana. Povrh toga nalazio se balkon s cvijećem. S lijeve strane nalazila su se tri uspravljena praktikabla iza kojih je bila kuhinja te prolaz u hodnik ispred stana. Iz hodnika nalazio se Mihailov stan koji je bio odmah pored Olgina. Interijer stana činio je željezni stol i stolice te kauč sa zelenom presvlakom. Sve je uređeno pomalo zastarjelo pa možemo reći da upravo odgovara devedesetim godinama u kojima se radnja i odvija. Scenografija je nastala na prvim probama u prostoru te je naknadno nadopunjena cvijećem koje uzgaja Olga i njezina majka.

Stol je bio glavno mjesto okupljanja gostiju u kući. Na samom početku Mihail na njemu drži rekvizitu za njegove i Olgine seksualne igre. Nakon toga Olga donosi jabuke te ih ostavlja za Alekseja. Aleksej piše za istim tim stolom. Dolaskom Ine tamo se pije i proljeva. Olga često donosi hranu i piće za goste i stavlja na stol. Jedan od glavnih rekvizita je upravo rakija koju Aleksej i Ina piju u neizmjernim količinama prolijevajući je posvuda i time pokazivajući neprimjerenost i raskalašeno ponašanje. Aleksej, iako oklijevajući na početku, svakim gutljajem postaje sve sličniji Ini. Također, i Mihail na kraju komada donosi alkohol. Iz navedenog vidljivo je kako je piće sastavni dio njihovoga života. Može se reći da se uz njega i slavi i tuguje. Pisanje je poveznica koja povezuje Olgu i Alekseja. Ona ima svoj zeleni notes u koji piše pjesme i skuplja uspomene, dok Aleksej piše u svoj tamnoplavi notes. On pisanjem želi promijeniti svijet, dok je Olgu pisanje dio zabave. Ona mu na početku donosi papuče iz čega je vidljiva njezina briga prema novom stanaru kojem želi iskazati dobrodošlicu. Također, motiv remena ima vrlo simbolično značenje. Na kraju prvog čina Mihail njime prebija Alekseja, a na kraju drugog čina Aleksej udara od zid remenom kao da bi najradije preko njega izbacio sav bijes koji ima u sebi od svega što mu se u Sipilovskom dogodilo. Nož je jedan od rekvizita koji se koristi u nekoliko slučajeva. Prvo Ina prijeti da će nožem prerezati grlo, ako ju Aleksej ne povede sa sobom, izražavajući time borbu na život i smrt ne bi li dobila što želi. S druge strane, Aleksej se istim tim nožem brani od Mihaila. Na posljetku Ina ostaje s bocom alkohola dajući do znanja da je to sve što ima, Aleksej nestaje kao i što je došao, odnoseći sa sobom sve što je donio, a Olga nevezana za materijalne stvari zaziva Boga, dok Mihail pije iz boce i ostaje vjeran niskim strastima.

Osim rekvizite koja se koristi, maštom se došlo do nekih kreativnih rješenja vezanih uz prostor. Tako na primjer u jednom trenutku kada Aleksej zamoli Olgu da ga ostavi samog ona stavlja glavu u otvor u zidu te tako pokušava nestati. Također, Olga penjanjem u taj otvor dočarava kako je vidjela izvanzemaljce te se tijekom priče pokušava uvući u zid prikazujući tako svoju specifičnost i pokušavajući zadiviti Alekseja.

Za kostime je bio zadužen Mario Tomašević koji je želio da kostimi odgovaraju vremenu, ali i karakterizaciji likova koje svatko od glumaca tumači. Aleksej je u prvom činu nosio bijelu košulju, sako i hlače te poslovne cipele iz čega možemo zaključiti da se radi o ozbiljnom poslovnom čovjeku, obrazovanom i mladom intelektualcu. Aktovka koju je nosio, osim što je služila držanju rekvizite, upotpunjavala je gore navedeni dojam. U drugom činu vidimo odstupanje od početnih kostimskih zadatosti nošenjem pamučne crne majice i pomalo zapuštenog izgleda iz čega se može naslutiti da se Aleksej uklopio u društvo u kojem se

zatekao. Ina je odjevena vrlo opušteno, otkrivajući tijelo. Odjeća je kožna i pripijena uz tijelo, upotpunjena balonerom koji se nosio u vrijeme socijalizma. Olga na početku nosi plavu periku i bijelu haljinu oponašajući izgled Merlyn Monroe. Kasnije se presvlači u skromnu kućnu haljinu s uzorkom. Mihail je obučen u bijelu potkošulju, donji dio trenirke te patike. Takav način odijevanje prikazuje sirovost njegovog karaktera.

Scenografija i kostimi zaokružili su cjelinu i upotpunili višemjesečni rad. Točno definirana vanjska obilježja i prostor djelovanja atmosferski i prostorno dočarali su i vjerno prikazali okolinu života likova u drami.

Slika 5: izgled scene; FOTO: K. Cimer

6. ZAKLJUČAK

Mogu uzeti bilo koji prazan prostor i nazvati ga otvorenom scenom. Netko se kreće u tom praznom prostoru dok ga netko drugi promatra, i to je sve što treba da bi se stvorio teatar.⁷

Gluma je prenošene impulsa među partnerima na sceni i publike, točno i logično, neposredno i vjerodostojno. Moglo bi se reći da je to posljednja etapa, no mnogo toga je potrebno ostvariti da bi došli do prave i organske glume, čiste glume. U nastojanju da se nauči glumiti, najviše toga nauči se o samome sebi, što je i logično, jer mi smo upravo instrument koji se koristi u ovom poslu. Na samom početku ne zna se tko smo i diletantski se istražuje i pristupa glumi. Kada se dođe do shvaćanja da gluma ima određena pravila, polako se ulazi u profesionalni svijet, a ta predivna igra zove se upravo gluma. Ono što pročitamo budi impulse i kreira unutarnji svijet koji se otjelovljuje na sceni u procesu proba. Vješto se prikuplja i kreira radnja koja se niže, a povrh svega toga gradi se i partnerski odnos te se kroz umjetnost proživljavaju propuštaju impulsi kroz samoga sebe na koje lik koji smo kreirali reagira i to na samo sebi znan način, logičan i točan. Sve to i više od toga čini put kreacije.

Upravo sve to sačinjavalo je rad na predstavi *Murlin Murlo* koja je objedinila sve ono što sam učila na akademiji. Ona je rezultat dugogodišnjeg rada na sebi, vjere u kolege na sceni i mentora čije je stručno i predano vodstvo bilo neprocjenjivo u radu na ovako zahtjevnom zadatku. Iako Aleksej i Olga u okolini u kojoj su se našli nisu uspjeli sačuvati i ostvariti ljubav, ti likovi poslužili su kao inspiracija i zanos za glumačke kreacije te nas doveli do krajnjeg cilja, stvaranja života na sceni.

⁷Brook, Peter. 1972. *Prazan prostor*. Hrvatski zavod Marko Marulić. Split. Str: 5.

LITERATURA I IZVORI

LITERATURA:

1. Brook, Peter. 1972. *Prazan prostor*. Hrvatski zavod Marko Marulić. Split.
2. Čehov, Mihail. 2005. *O tehničari glumca*. NNK INTERNATIONAL. Beograd.
3. Sergejevič Stanislavski, Konstantin. 1946. *Sistem: Teorija glume*. Državni izdavački zavod Jugoslavije. Beograd.
4. Sergejevič Stanislavski, Konstantin. 1946. *Sistem: Teorija glume*. Državni izdavački zavod Jugoslavije. Beograd.
5. Stjepanović, Boro. 2014. *Gluma I-II: Rad na sebi, Radnja, Igra*. IVPE. Cetinje.

IZVORI:

1. Koljada, Nikolaj. 2017. časopis *Vreme*. Br.:1375. Beograd.
(<https://www.vreme.com/cms/view.php?id=1498536>)
2. Internetska stranica Scribd: o Nikolaju Koljadi i *Murlin Murlo*
(<https://www.scribd.com/document/111704122/24606893-Nikolaj-Koljada-Murlin-Murlo>)
3. Koljada, Nikolaj. *Murlin Murlo* (dramski tekst). *Kazalište: časopis za kazališnu umjetnost*. 2003. Vol. VII. No. 13/14. Str.: 304.- 327.
(file:///C:/Users/ASUS/Downloads/kazaliste_13_14_61_koljada.pdf)

SAŽETAK

Dramska predstava *Murlin Murlo*, autora Nikolaja Koljade premijerno je izvedena u osječkoj Barutani 9. lipnja 2018. godine kao diplomski ispit Luke Stilinovića i Tene Milić Ljubić pod mentorstvom izv. prof. Roberta Raponje i sumentorstvom umjetničke suradnice Katice Šubarić. U predstavi, osim Luke Stilinovića koji igra Alekseja i Tene Milić Ljubić koja igra Olgu, igraju i Rea Kamenski Bačun kao Ina te Domagoj Ivanković kao Mihail. U svom diplomskom radu Tena Milić Ljubić analizira i opisuje rad na predstavi *Murlin Murlo* u kojem tumači lik Olge. Na samom početku piše o autoru i njegovu dramskom tekstu *Murlin Murlo*. Zatim potanko iznosi svoj stvaralački put od prvog susreta s navedenim tekstom i početne inspiracije pa sve do ponovnog čitanja u kojem prikuplja podatke i odgovara na činjenice o svom liku te strukturira tablicu koja je nastala prilikom dramaturške i glumačke analize teksta. Nakon toga slijedi opis rada u scenskom prostoru, kao i opis procesa kreiranja predstave. Objedinjenjem svega navedenog govori se o oživotvorenju uloge Olge. Nakon toga opisuje se scenografija i kostimi koji su upotpunili predstavu. Na samom kraju donosi se zaključak o tome što je gluma i kako se ostvarila glumačka invencija u predstavi *Murlin Murlo*.

Ključne riječi: *Murlin Murlo*, Nikolaj Koljada, glumac, lik, uloga